HOTĂRÎREA CURŢII CONSTITUŢIONALE
pentru controlul constituţionalităţii Hotărîrii Guvernului nr.1067 din 11 noiembrie 1999

Nr.21 din 16.05.2000

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.65-67/24 din 08.06.2000

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituţională în componenţa:
Gheorghe SUSARENCO - preşedinte
Nicolae CHISEEV - judecător-raportor
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător
Ion VASILATI - judecător-raportor
cu participarea grefierului Aliona Balaban, deputatului în Parlament Ştefan Secăreanu, unul din autorii sesizării, reprezentantului permanent al Guvernului la Curtea Constituţională Galina Chirinciuc, viceministru al justiţiei, conducîndu-se după art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituţie, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituţională, a examinat în şedinţă plenară publică dosarul pentru controlul constituţionalităţii Hotărîrii Guvernului nr. 1067 din 11 noiembrie 1999 "Cu privire la abrogarea Hotărîrii Guvernului nr. 337 din 25 mai 1995"* .

---

* M.O, 1999, nr.133-134, art.1137.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputaţilor Iurie Roşca, Ion Neagu, Ştefan Secăreanu şi Alexandru Lazăr, depusă în conformitate cu art. 24 şi 25 din Legea cu privire la Curtea Constituţională, art. 38 şi 39 din Codul jurisdicţiei constituţionale.

Prin decizia Curţii Constituţionale din 14 martie 2000 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond şi înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării preliminare au fost solicitate puncte de vedere în problema abordată Preşedintelui Republicii Moldova, Parlamentului, Guvernului, Ministerului Justiţiei, Procuraturii Generale.

Examinînd materialele dosarului, audiind informaţia prezentată de judecătorii-raportori şi argumentele expuse de părţi, Curtea Constituţională

a c o n s t a t a t:

1. La 11 noiembrie 1999 Guvernul a adoptat Hotărîreanr. 1067, prin care a abrogat Hotărîrea Guvernului nr. 337 din 25 mai 1995 "Cu privire la contorizarea apei şi energiei termice consumate de populaţie, instituţii publice şi agenţi economici".

Autorii sesizării consideră că Hotărîrea nr. 1067 contravine prevederilor art. 103 alin. (2) din Constituţie, întrucît la 11 noiembrie Guvernul era demis şi îndeplinea numai funcţiile de administrare a treburilor publice şi, prin urmare, nu era în drept să emită acte cu caracter normativ. În plus, autorii sesizării menţionează că Hotărîrea Guvernului nr. 1067 intră în contradicţie cu art. 4 lit. d) din Legea nr. 272-XIV din 10 februarie 1999 "Cu privire la apa potabilă", precum şi cu art. 9 alin. (1) din Legea nr. 1525-XIII din 19 februarie 1998 "Cu privire la energetică".

2. Raportînd dispoziţiile contestate ale Hotărîrii Guvernului nr. 1067 la Legea Supremă, la alte legi şi acte normative, Curtea Constituţională relevă următoarele.

Parlamentul Republicii Moldova, prin Hotărîrea nr. 664-XIV din 9 noiembrie 1999, a adoptat moţiunea de cenzură a Guvernului.

La 11 noiembrie 1999 (data adoptării Hotărîrii contestate) Guvernul Republicii Moldova era demis.

Art. 96 din Constituţie stipulează că Guvernul asigură realizarea politicii interne şi externe a statului şi exercită conducerea generală a administraţiei publice.

Conform art. 103 alin. (2) din Constituţie, Guvernul, în cazul exprimării votului de neîncredere de către Parlament, îndeplineşte numai funcţiile de administrare a treburilor publice, pînă la depunerea jurămîntului de către membrii noului Guvern.

Din dispoziţiile constituţionale şi Legea cu privire la Guvern rezultă că în perioada demisiei Guvernul este limitat numai în dreptul său de asigurare a realizării politicii externe şi de iniţiativă legislativă, deoarece aceste domenii implică elaborarea şi aprobarea unor noi programe de activitate. Cît priveşte obligativitatea Guvernului de a asigura transpunerea în viaţă a legilor, indiferent de domeniul reglementat de acestea, exercitarea prin aceasta a funcţiilor de conducere generală şi control asupra activităţii organelor centrale de specialitate, realizarea programelor de dezvoltare economică şi socială a ţării, asigurarea securităţii statului şi a cetăţenilor ei ş. a., acestea nu pot fi supuse unor limitări pentru perioada cît Guvernul este demis.

În această situaţie Guvernul, limitat exclusiv la îndeplinirea funcţiilor de administrare a treburilor publice, emite numai acte cu caracter general obligatoriu necesare pentru conducerea generală a administraţiei publice.

Curtea Constituţională relevă că Hotărîrea nr. 1067 a fost adoptată de către Guvern în conformitate cu dispoziţiileart. 96 din Constituţie şi Legea cu privire la Guvern în scopul menţinerii stării de legalitate, a stabilităţii sociale şi economice.

Termenul de acţiune a Hotărîrii Guvernului nr. 337 din 25 mai 1995, preconizat pentru anii 1995-1997, la data adoptării Hotărîrii nr. 1067 - 11 noiembrie 1999 - a expirat, astfel hotărîrea nr. 337 devenind caducă.

Adoptarea Hotărîrii nr. 1067 a fost condiţionată şi de faptul că prin Legea nr. 1525-XIII din 19 februarie 1998 "Cu privire la energetică" şi prin Legea nr. 272-XIV din 10 februarie 1999 a fost creat cadrul juridic în domeniul energetic şi, respectiv, în domeniul apei potabile. Dispoziţiile Hotărîriinr. 337 din 25 mai 1995 intrau în contradicţie cu prevederile acestor legi. Legea nr. 1525-XIII reglementează activitatea organizatorică, economică şi financiară a întreprinderilor şi organizaţiilor energetice, relaţiile lor cu autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, cu persoane fizice şi juridice, stabileşte principiile de bază ale activităţii producătorilor de energie, relaţiile de drept şi economice dintre furnizori şi consumatori. Legea nr. 272-XIV reglementează relaţiile din domeniul alimentării cu apă potabilă şi stabileşte norme referitoare la asigurarea persoanelor fizice şi juridice cu apă potabilă, la funcţionarea sigură a sistemelor de alimentare cu apă potabilă şi la calitatea ei, răspunderea pentru încălcări în acest domeniu. Atît Legea "Cu privire la energetică", cît şi Legea "Cu privire la apa potabilă" obligă Guvernul să pună actele sale normative în concordanţă cu prevederile legilor în cauză.

Hotărîrea nr. 1067, după cum rezultă din preambulul ei, a fost adoptată de către Guvern în scopul excluderii discordanţelor în interpretarea unor acte legislative şi normative ce ţin de relaţiile organizaţiilor prestatoare de servicii de alimentare cu apă şi energie termică cu consumatorii şi întru executarea legilor sus-numite.

Curtea Constituţională apreciază că prin conţinutul său dispoziţiile Hotărîrii nr. 1067 se încadrează în noţiunea de administrare a treburilor publice şi este conformă dispoziţiilor constituţionale.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 140 alin. (2) din Constituţie, art. 1 alin. (3), art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituţională, art. 62 lit. a) din Codul jurisdicţiei constituţionale,

Curtea Constituţională

H O T Ă R Ă Ş T E :

1. Recunoaşte constituţională Hotărîrea Guvernuluinr. 1067 din 11 noiembrie 1999 "Cu privire la abrogarea Hotărîrii Guvernului nr. 337 din 25 mai 1995".

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării şi se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREŞEDINTE Gheorghe SUSARENCO

Chişinău, 16 mai 2000.
Nr. 21

O P I N I E S E P A R A T Ă

Examinînd dosarul în cauză, Curtea Constituţională avea obligaţia să constate dacă Hotărîrea Guvernului nr.1067 din 11 noiembrie 1999, prin care a fost abrogată Hotărîrea Guvernului nr.337 din 25 mai 1995 "Cu privire la contorizarea apei şi energiei termice consumată de populaţie, instituţii publice şi agenţi economici", nu contravine prevederilor Constituţiei, care stipulează că "Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile şi libertăţile lui, libera dezvoltare a personalităţii umane, dreptatea şi pluralismul politic reprezintă valori supreme şi sînt garantate".

În procesul examinării dosarului era necesar să se ţină cont, de asemenea, de următoarele prevederi ale Constituţiei:

art.6, care stipulează că în Republica Moldova puterea legislativă, executivă şi judecătorească sînt separate şi colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituţiei;

art.9 alin.(2), potrivit căruia proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăţilor şi demnităţii omului;

art.47 alin.(1), potrivit căruia statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea şi bunăstarea, lui şi familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămintea, locuinţa, îngrijirea medicală, precum şi serviciile sociale necesare;

art.54 alin.(1), care stipulează că exerciţiul unor drepturi sau al unor libertăţi poate fi restrîns numai prin lege şi numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea siguranţei naţionale, a ordinii, sănătăţii ori a moralei publice, a drepturilor şi a libertăţilor cetăţenilor; desfăşurarea anchetei penale; prevenirea consecinţelor unei calamităţi naturale ori avarii;

art.103 alin.(2), potrivit căruia Guvernul, în cazul exprimării votului de neîncredere de către Parlament, al demisiei Prim-ministrului, îndeplineşte numai funcţiile de administrare a treburilor publice, pînă la depunerea jurămîntului de către membrii noului Guvern.

În sesizare se menţionează corect că abrogarea Hotărîrii Guvernului nr.337 pentru motivul că Guvernul se afla în condiţiile impuse de art.103 alin.(2) din Constituţie nu se înscrie în limitele cadrului legal existent în Republica Moldova.

Analiza comparativă a textului hotărîrii în cauză, pe de o parte, şi

a prevederilor Legii cu privire la Guvern*, Legii cu privire la energetică**, Legii cu privire la apa potabilă***, Legii privind protecţia consumatorilor**** şi Constituţiei, pe de altă parte, denotă o discrepanţă între hotărîrea Guvernului şi actele normative citate.

---

* Veştile, 1990, nr.8, art.191
** M.O, 1998, nr.50-51, art.366
*** M.O, 1999, nr.39-41, art.167
**** Monitor, 1993, nr.10, partea I

În baza art.102 alin.(2) din Constituţie, Guvernul adoptă hotărîri şi dispoziţii, care se emit prin organizarea executării legilor. Conform hotărîrilor Curţii Constituţionale nr.39 din 22.12.1997* şi nr.16 din 20.04.2000**, adoptarea unor acte legislative, inclusiv în cele mai importante domenii ale vieţii economice şi sociale a statului, constituie o funcţie exclusivă a Parlamentului. În hotărîrea sa Curtea Constituţională a arătat că orice derogare de la aceste prevederi constituţionale, chiar şi în perioada cînd Guvernul este demis, constituie o încălcare a dispoziţiilor art.7 din Constituţie, potrivit cărora Constituţia Republicii Moldova este Legea ei Supremă.

---

* M.O., 1998, nr.6-7, art.3
** M.O., 2000, nr.53, art.19

Mai mult, Curtea Constituţională în Hotărîrea sa nr.48 din 1 octombrie 1999*** a menţionat că administrarea treburilor publice poate fi efectuată prin emiterea actelor juridice cu caracter general obligatoriu în cazurile în care acestea ţin de asigurarea securităţii interne şi externe a statului, menţinerea stării de legalitate, a stabilităţii sociale, economice şi politice şi evitarea efectelor fenomenelor naturale şi factorilor imprevizibili, care prezintă un pericol public. Această opinie a fost confirmată şi prin Hotărîrea Curţii Constituţionale nr.16 din 20 aprilie 2000.

*** M.O, 1999, nr.112-114, art.57

Astfel, consider ca nefondate referinţele din Hotărîrea Curţii Constituţionale în problema dată la Legea cu privire la Guvern, potrivit cărora, în perioada demisiei, Guvernul este limitat numai în dreptul său de asigurare a realizării politicii externe şi de iniţiativă legislativă. De asemenea, consider nefondate şi afirmaţiile din Hotărîrea Curţii Constituţionale privind faptul că Hotărîrea Guvernului nr.1067 a fost adoptată în scopul menţinerii stării de legalitate, a stabilităţii sociale şi economice.

În opinia mea, legalitatea este un principiu general de drept, potrivit căruia autorităţile de stat, instituţiile publice şi toţi cetăţenii sînt obligaţi să respecte legea şi prin comportamentul lor să se conformeze prevederilor acesteia. Acest principiu consacră supremaţia legii în întreaga activitate socială. Principiul general al legalităţii este consfinţit şi în Constituţie, Legea Supremă a Republicii Moldova.

Nici o lege şi nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituţiei nu are putere juridică. Or, adoptînd Hotărîrea nr.1067, prin care a abrogat Hotărîrea nr.337 "Cu privire la contorizarea apei şi energiei termice consumate de populaţie, instituţii publice şi agenţi economici", Guvernul nu a menţinut starea de legalitate în stat, ci, dimpotrivă, a subminat cadrul juridic existent.

Sînt nefondate şi referinţele Hotărîrii Curţii Constituţionale la Legea nr.272-XIV din 10 februarie 1999 "Cu privire la apa potabilă" şi

la Legea nr.1525-XIII din 19 februarie 1998 "Cu privire la energetică".

Abrogarea de către Guvern a Hotărîrii nr.337 contravine art.4 lit.d) din Legea cu privire la apa potabilă, care prevede că la baza politicii statului în domeniul alimentării cu apă potabilă se află principiul prestării contra plată a serviciilor de alimentare cu apă potabilă în bază de contracte şi date despre volumul de consum, precum şi art.9 pct.(1) din Legea cu privire la energetică, care stipulează că relaţiile economice dintre întreprinderile energetice şi consumatori se stabilesc pe bază de contracte. Mai mult ca atît, art.14 pct.(3) din legea precitată prevede obligativitatea furnizorilor de a instala, testa, repara şi înlocui aparatele de măsurare din cont propriu.

Principiile enunţate nu fac parte din arsenalul retorismului propagandistic, mai condamnabil decît lipsa principiilor. Aceste principii juridice sînt adunate şi detaliate într-un sistem de garanţii constituţionale şi legislative întruchipate atît în art.1 din Legea cu privire la protecţia consumatorilor nr.1453-XII din 25 mai 1993, ce defineşte noţiunea de consumator ca persoană fizică care dobîndeşte, utilizează ori consumă, ca destinatar final, produse obţinute de la agenţi economici sau care beneficiază de servicii prestate de aceştia, cît şi în art.8 alin. patru din aceeaşi lege, conform căruia agenţii economici sînt obligaţi să măsoare produsele şi serviciile oferite consumatorilor cu mijloace de măsurare şi control adecvate, verificate metrologic în modul stabilit.

În opinia mea, prin Hotărîrea sa Curtea Constituţională nu s-a manifestat ca un exponent al intereselor consumatorilor, ci a înclinat spre protejarea unor interese locale, care intră în contradicţie cu interesele generale ale societăţii.

Avînd în vedere cele expuse, consider că sesizarea deputaţilor în Parlament Iurie Roşca, Ion Neagu, Ştefan Secăreanu şi Alexandru Lazăr este întemeiată, iar prevederile Hotărîrii Guvernului nr.1067 din 19 noiembrie 1999 "Cu privire la abrogarea Hotărîrii Guvernului nr.337 din 25 mai 1995" sînt neconstituţionale.

Judecător al Curţii
Constituţionale Gheorghe SUSARENCO